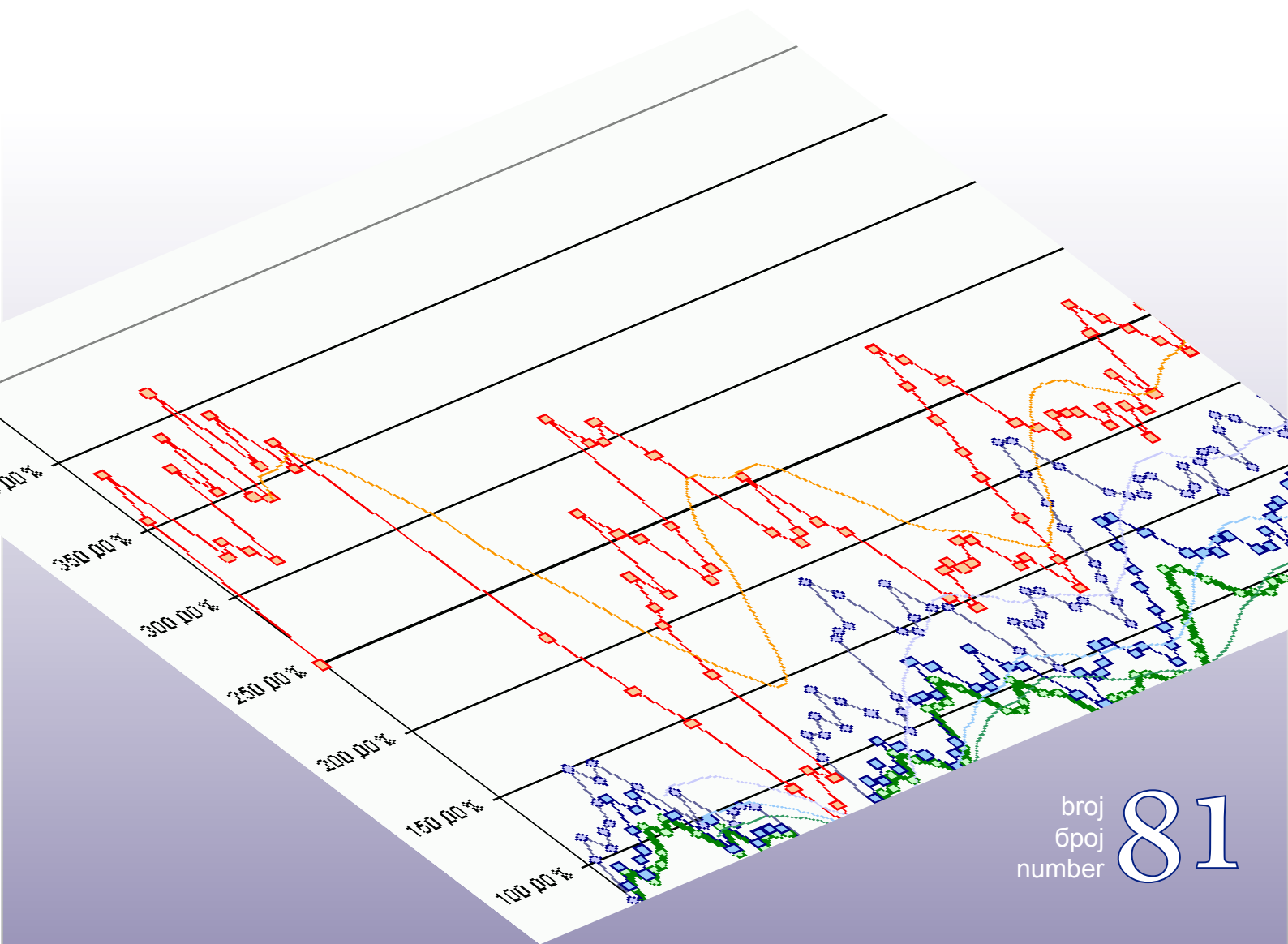

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number **81**

Уз овај број

Резултат реформи у сфери управљања јавним финансијама у БиХ јесте хармонизовани процес буџетирања на свим нивоима власти. Квалитет ове реформе огледа се изради Документа оквирног буџета који обухвата наредне три године, а који истовремено представља подлогу за израду Глобалног фискалног оквира. Други квалитет реформе јесте хармонизовање буџетског календара и кориштење заједничких инпута - макроекономских пројекција и пројекција прихода индиректних пореза. Према буџетском календару институција БиХ Одјељење је обавезно да у априлу изради пројекције индиректних пореза за текућу и наредне три године. Након реформе система индиректног опорезивања пројекције прихода од индиректних пореза постају значајне за све нивое власти подједнако, будући да су приходи од индиректних пореза доминантни у пореским структурама свих влада у БиХ. Пројекције прихода од индиректних пореза уско су везане за пројекције макроекономских показатеља, те свако одступање од пројектованих вриједности представља ризик за пројекције прихода. Успоравање економског опоравка главних извозних партнера БиХ (ЕУ, земље ЦЕФТА) повећава ниво ризика за остварење макроекономских пројекција, а тиме и пројекција прихода од индиректних пореза у цјелини. Континуирано повећање стопе посебне акцизе у циљу достизања минималних стандарда ЕУ доноси раст прихода од акциза на цигарете, али и повећани ризик од нелегалне производње цигарета и кријумчарења. Евентуалне измјене политика у подручју индиректних пореза (као нпр. увођење диференциране стопе ПДВ-а, значајно повећање стандардне стопе, додатно диференцирање код акциза на деривате нафте – „плави дизел“ и сл.) поред фискалних губитака, макроекономских импликација, може дестабилизovati наплату прихода, умањити ефикасност рада УИО, оптеретити пословне субјекте и значајно повећати ризик од превара. Поред наведених ризика потребно је навести и сљедећа два фактора који могу утицати на наплату прихода у 2012.г. и наредним годинама као што су константни раст цијена нафте на свјетском тржишту, те импликације уласка Хрватске у ЕУ на економски систем БиХ. С обзиром на основне поставке пројекција индиректних пореза и укупне економске услове у БиХ и у свијету, остварење пројектованог нивоа прихода од индиректних пореза у наредним годинама биће подложно многобројним ризицима којих морају бити свјесни креатори економске политике у БиХ, али и све владе које се финансирају из индиректних пореза.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Наплата прихода од индиректних пореза по врстама – март 2012	2
Упоредна анализа босанскохерцеговачког и њемачког законодавства о опорезивању дувана	7
Консолидовани извјештаји: ЈР, Институције БиХ, ентитети	13
Консолидовани извјештаји: Кантони	14

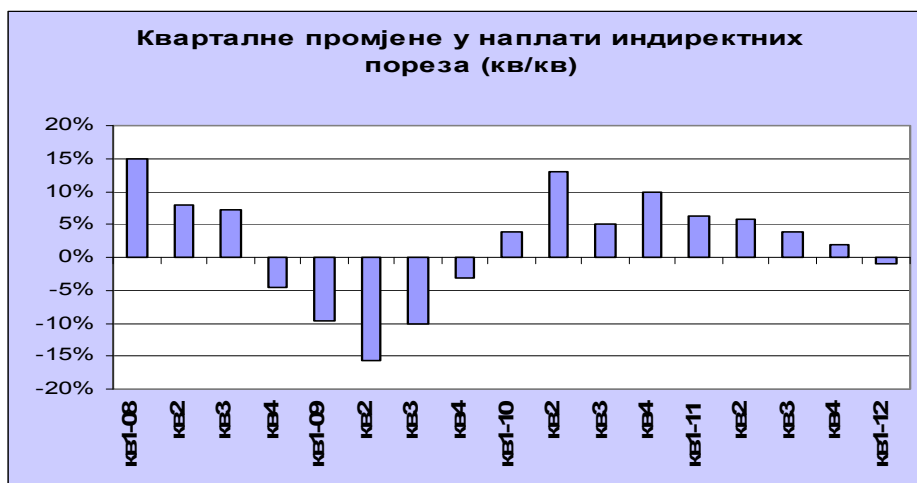
техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
лектор : Дарија Тошић, проф. англистике

Наплата прихода од индиректних пореза по врстама – март 2012

(пише: др Динка Антић)

Увод

Према прелиминарном извјештају УИО по врстама прихода у првом кварталу 2012. наплаћено је, по одбитку поврата, 1,094 млрд КМ индиректних пореза, што је за 0,38% мање него у истом кварталу 2011.г. У овај постотак је укључено је и цца 18,5 мил КМ наплаћених прихода који су остали неусклађени након повезивања уплата на ЈР са поднесеним пријавама/декларацијама у модулима ИТ система УИО. За разлику од претходне двије године када је константно биљежено повећање поврата у првом кварталу 2012.г. поврати су смањени за 1,82%.

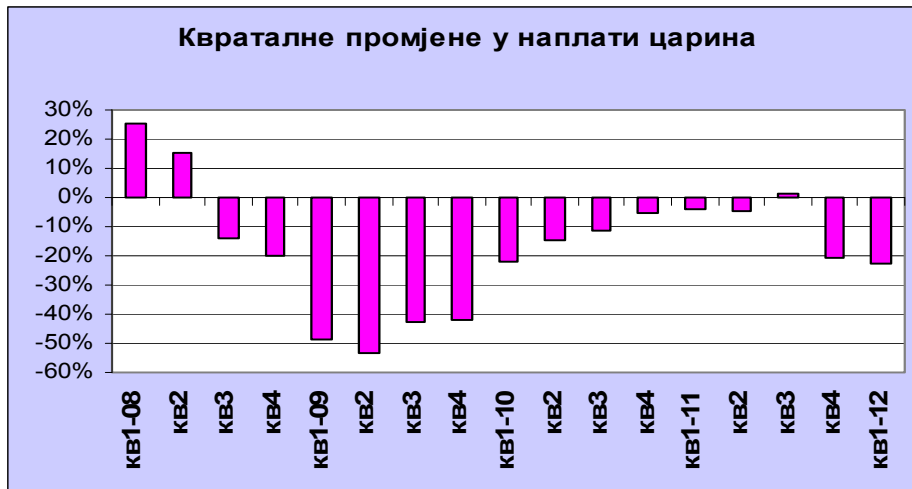
Графикон 1

Главне врсте прихода

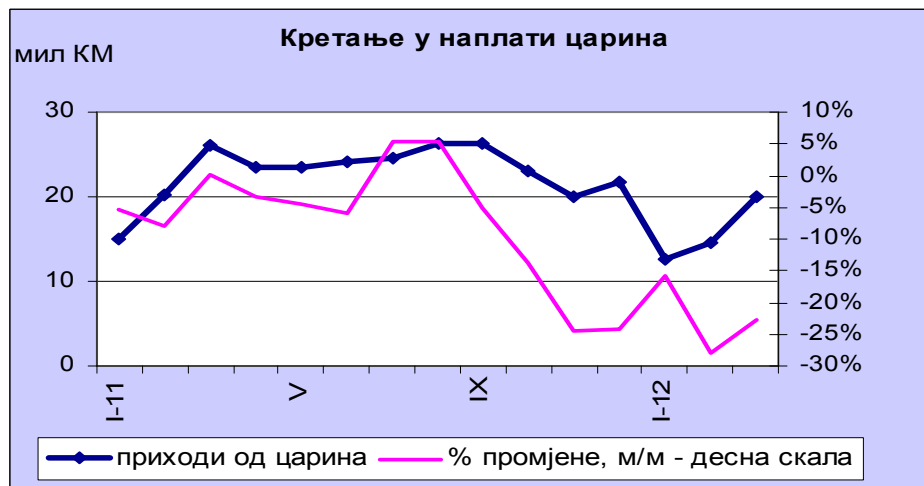
	III 2012/ III 2011	Кумулатив 2012/ 2011
царина	-22,67%	-22,77%
ПДВ	12,41%	-0,48%
акцизе	-15,31%	2,01%

Царине

У првом кварталу 2012.г. настављен је тренд пада прихода од царина. Смањење прихода од царина је било очекивано због укидања 1% царинског евидентирања, али, ипак не у таквом интензитету, с обзиром да је велики дио увоза роба поријеклом из ЕУ већ под бесцаринским режимом (Графикон 2). Иако се у марту назире благи опоравак у наплати (Графикон 3) смањење увоза и временске непогоде које су довеле до потпуне блокаде увоза у фебруару су у цјелини допринијеле значајнијем губитку прихода од царина у првом кварталу 2012.године.

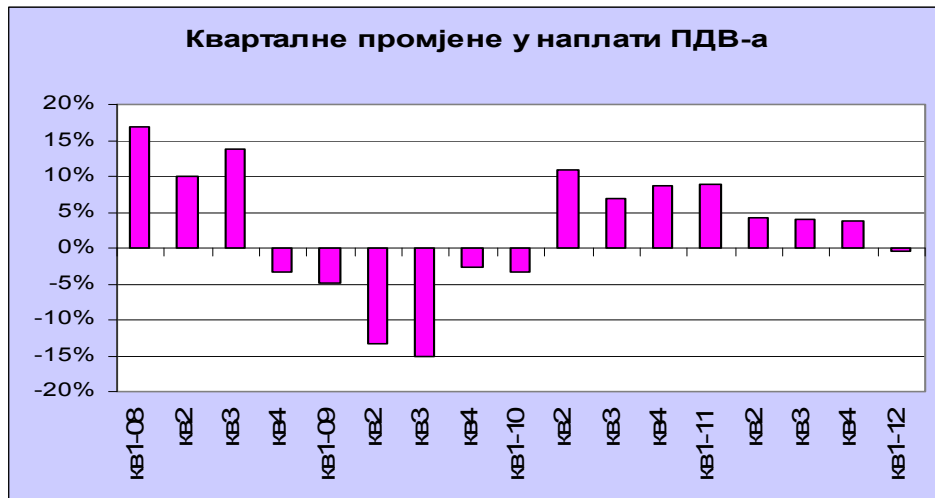
Графикон 2

Графикон 3

ПДВ

Кретање наплаћених прихода од ПДВ-а у првом кварталу 2012.г. је у великој мјери слично кварталној шеми кретања укупних прихода од индиректних пореза, с обзиром на доминантан удио ових прихода у укупним приходима (Графикон 4). Смањење поврата ПДВ-а од 2,8% у првом кварталу 2012.г. је само дјелимично неутрализовало губитак прихода од ПДВ-а узрокован временским непогодама, будући да је бруто наплата ПДВ-а смањена и због раста дуга по основу пријава ПДВ-а. Потребно је нагласити да уобичајено највећи дио неусклађених прихода буде накнадно укњижен на ПДВ, стога се може очекивати и одређено побољшање изнесених показатеља након објаве коначног извјештаја УИО о наплати у марту 2012.

Графикон 4

Захтјеви за поврате и порески кредит су у благом паду (Графикон 5), што, с обзиром на рокове исплате поврата, може позитивно дјеловати на нето наплату ПДВ-а у априлу и мају 2012. Смањење захтјева за поврат и пореске кредите дијелом је резултат и значајног пада извоза у прва два мјесеца, али и опсежних и интензивних активности УИО на сузбијању превара у систему ПДВ-а.

Графикон 5

Акцизе и путарина

Први квартал 2012.г. је обиљежен снажним мјесечним осцилацијама у наплати прихода од акциза, посебно код најзначајнијих акцизних производа, деривата нафте и цигарета (вид. табелу).

Наплата прихода од акциза у марту је у цјелини негативна, осим код кафе и групације производа коју чине алкохол, пиво, вино, алкохолна и безалкохолна пића. Код акциза на

цигарете у марту је забиљежен значајан пад, но, на нивоу квартала остварен је раст од 7,22%.

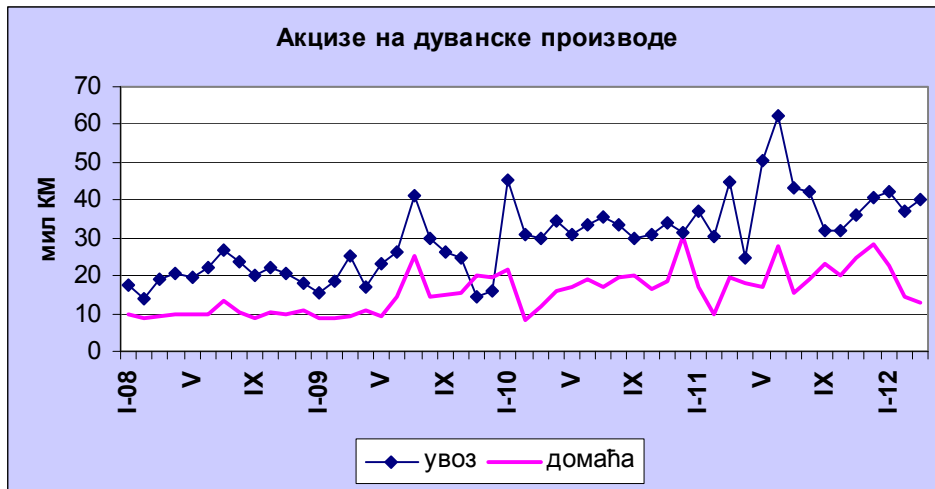
	I - 2012 / I- 2011	II 2012/ II 2011	III 2012/ III 2011	кумулатив 2012/ 2011
укупно дуван	20,35%	29,16%	-17,44%	7,22%
дуван увоз	13,56%	21,67%	-10,17%	6,44%
дуван домаћи	35,17%	53,06%	-33,98%	9,11%
деривати нафте	5,92%	-6,46%	-16,39%	-6,18%
увозни	-7,41%	-13,65%	-10,16%	-10,44%
домаћи	24,28%	5,47%	-23,97%	-0,26%
кафа	-0,12%	-0,38%	14,89%	5,37%
алкохол, пиво	4,90%	-24,21%	3,95%	-0,66%
путарина	11,79%	0,00%	-7,66%	0,60%

Графикон 6

Настављају се неповољни трендови код наплате акциза на деривате нафте. Они су, углавном резултат смањења економске активности и потрошње грађана, али и политике диференцираних стопа и ослобађања одређених врста деривата, која може представљати и снажан потицај за злоупотребе у систему опорезивања акцизом (нпр. кориштење мање опорезивог лож-уља као погонског горива). Уколико се упореди потрошња деривата нафте у првом кварталу 2012.г. са истим кварталом у периоду 2007-2011, може се закључити да је нижа потрошња деривата забиљежена само у 2010. (Графикон 8).

Напомињемо да је за потребе анализа потрошња деривата изражена као збир увезених и произведених количина деривата, уз претпоставку држања константних резерви деривата у БиХ.

Графикон 7

Графикон 8

Осим смањења потрошње евидентна је и промјена у структури деривата. С једне стране присутно је снажно повећање количина лож-уља, а на другој страни смањење потрошње дизела и бензина, с тим да је смањење количина бензина далеко оштрије него код дизела.

Закључак

Наплата прихода од индиректних пореза је традиционално најнижа у првом кварталу. Но, без обзира на ту чињеницу, може се закључити да неповољна кретања у првом кварталу 2012. представљају само наставак негативних трендова из друге половине 2011.године. На првом мјесту, неповољна кретања у наплати прихода од индиректних пореза у првом кварталу 2012.године одражавају лоше трендове у макроекономском систему БиХ, пад извоза, пад економских активности, инвестиција и потрошње. Лошу слику наплате у првом кварталу 2012.г. су додатно погоршале временске непогоде у фебруару. Већи дио приватне потрошње есенцијалних добара је изгубљен и не може се надокнадити накнадним куповинама. Поред тога, привредни субјекти због немогућности увоза, односно извоза су одлагали одређене набавке чиме су угрозили постојеће послове и извозне уговоре. Из наведеног имплицира да је одређени дио очекиваних прихода од индиректних пореза неповратно изгубљен, што ће у цијелости обиљежити наплату прихода у фискалној 2012.години.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
 Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Упоредна анализа босанскохерцеговачког и њемачког законодавства о опорезивању дувана

(Аутор: Александар Ескић, макроекономиста у Одјељењу)

Увод

Тржиште дувана и производа од дувана постаје све важније са аспекта јавних прихода те приход од акцизе на цигарете представља тренутно најпотентнији приход који администрира Управа за индиректно опорезивање БиХ¹. Тренутно важеће рјешење садржано у Закону о акцизама БиХ је резултат претходно важећег закона, као и одабраног пута постепеног усклађивања домаћег са тада важећим европским законодавством у овој области. Неке од главних новина биле су увођење специфичне акцизне обавезе како би се испунили услови у погледу структуре акцизне обавезе на цигарете. Исто тако, уведен је институт минималне акцизне обавезе који каже да, ако је обрачуната акцизна обавеза мања од важеће минималне акцизне обавезе, онда се примјењује минимална акцизна обавеза. Минимална акцизна обавеза утврђује се на основу најпопуларније (најзаступљеније) малопродајне цијене цигарета. Чињеница је да се минимална акцизна обавеза до сада односила на, процентом изражено, занемариво мало цигарета, што, опет, није случај са већином земаља чланица ЕУ.

Исто тако, европско законодавство у овој области је знатно еволуирало у посљедњих неколико година. Минимално акцизно оптерећење за цигарете је порасло за цца. 45% уз истовремено другачије дефинисане везе и односе између различитих компоненти укупног пореског оптерећења на цигарете. Према важећој регулативи, специфична акцизна стопа је представљена новим Законом о акцизама БиХ и до тада није постала у БиХ. Законодавац је усвојио рјешење којим се ова акцизна обавеза повећава прописаном динамиком (мин 0.15 КМ по кутији цигарета) или више, према одлуци Управног одбора (УО) УИО БиХ. Иначе, УО УИО БиХ је задужен за креирање фискалне политике из области индиректног опорезивања.

Кратак преглед њемачког закона о порезу на производе од дувана

Примјер њемачког Закона о опорезивању дувана и производа од дувана² је веома интересантан. У наставку су представљене само неке од анализираних одредаба овог закона који је ступио на снагу половином јула 2009. године. Након скоро 18 мјесеци закон је доживио одређене допуне како би се "продужио" његов вијек трајања, тј. како не би био „претијесан“ у односу на економску стварност и тиме проузроковао додатне трошкове у смислу изгубљених прихода, конфузије која може наступити на тржишту дувана и дуванских производа, неравноправног положаја тржишних учесника у овој индустрији узрокованог неадекватним третманом производа од дувана, потребног времена и ангажмана људског фактора и осталих повезаних фактора приликом спровођења прописаних процедура за допуну регулаторног оквира (закона и подзаконских аката), што све побројано опет може наћи свој еквивалент у новцу такођер. Даљње реперкусије оваквог стања су бројне, али за потребе ове анализе оне ће бити апстраховане.

Закон се спроводи у оквиру пореске територије, а производи од дувана су предмет опорезивања. Пореска територија представља територију Федералне Републике Њемачке, осим региона Буесинген и острва Хелиголанд. Даље, у закону су дате опште дефиниције производа од дувана, са веома детаљним описима елемената који их одређују. Тако имамо главне производе од дувана у које убрајамо: цигаре и цигарилосе, цигарете, дуван за пушење (фино резани дуван и дуван за луле).

¹ Укупни приходи од опорезивања цигарета полако се крећу према 1 милијарди КМ што укључује акцизу на цигарете као и порез на додатну вриједност која се обрачунава на малопродајну цијену цигарета.

² The German Tobacco Tax Act (Federal Official Gazette – BGB – I, p.1870)

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Још једна битна карактеристика овог закона је та да су њиме дата знатно већа овлашћења Федералном министарству финансија. То је урађено управо због горе споменуте потребе унапређења "флексибилности" овог законског рјешења. Федерално министарство финансија је ауторизовано у смислу процедуралног поједностављења, као и осигурања униформности и једнакости приликом опорезивања без посебног одобрења *Bundesrat*-а³, детаља као што су одређивање битних својстава производа од дувана попут димензија, масе итд. Појашњења ради, приликом дефинисања шта је цигарета, водило се рачуна о елементима као што су величина резаног дувана, дужина цигарете, врста материјала који се користи за умотавања дувана итд. Све то у циљу адекватног и уједначеног пореског третмана онога што подразумевамо под цигаретом. Исто тако, интересантно је и то да се специфична (посебна) акцизна обавеза обрачунава по цигарети (комаду), с обзиром да се паковања цигарета могу разликовати у смислу броја цигарета. Тиме се сужава простор за избегавање плаћања акцизне обавезе, конкурентније тржишне цијене и тиме фаворизовања потрошње једне групе производа у односу на остале производе од дувана. Свакако, можда нама најинтересантнија карактеристика ове јавне политике је та да се њоме уводи категорија пондерисане просјечне малопродајне цијене као референтне тачке умјесто дотадашње најпопуларније (најзаступљеније) цијеновне категорије цигарета.

Флексибилност анализираних јавних политика се огледа и у томе што је њоме одређена висина и структура акцизне обавезе, као и минимална акцизна обавеза по будућим периодима. Битно је споменути да се ови периоди не поклапају нужно са календарском тј. фискалном годином. У наставку је дат преглед висине и структуре акцизне обавезе на цигарете са конкретним примјерима како би био омогућен бољи увид у конкретне посљедице тих одредби.

На самом почетку примјене закона висина и структура акцизне обавезе износила је 9,82 евроценти по јединици (цигарети) и 21,69 процената од малопродајне цијене цигарета које се опорезују. Уколико је акцизна обавеза израчуната кориштењем горе наведених елемената била мања од минималне акцизне обавезе, примјењује се висина акцизне обавезе израчунатом у складу са посебном одредбом⁴.

*Тиме се долази до акцизне обавезе за 20 јединица (цигарета) од 1,964 евра специфичне акцизне обавезе и 1,085 евра ad valorem акцизне обавезе што укупно износи **3,049 евра**. Ако претпоставимо малопродајну цијену од 5 евра и стопу пореза на додатну вриједност од 19%, долазимо и до висине обрачунатог ПДВ-а од 0,8 евра што резултира укупним пореским оптерећењем од цца. 3.85 евра (77% малопродајне цијене).*

За период од 01.05.2011. године до 31.12.2011. године акцизна обавеза износи 9,08 евроценти по јединици (цигарети) и 21,94 процената малопродајне цијене и најмање 18,156 евроценти умањен за износ пореза на додатну вриједност на малопродајну цијену цигарета.

*Тиме се долази до акцизне обавезе за 20 јединица (цигарета) од 1,816 евра специфичне акцизне обавезе и 1,097 евра ad valorem акцизне обавезе што укупно износи **2,913 евра**. Ако претпоставимо малопродајну цијену од 5 евра и стопу пореза на додатну вриједност од 19%, долазимо и до висине обрачунатог ПДВ-а од 0,8 евра што резултира укупним пореским оптерећењем од цца. 3.712 евра (74% малопродајне цијене). Минимална акцизна обавеза за овај период износи **2,833 евра**.*

³ Горњи дом њемачког парламента који се састоји од представника федералних јединица

⁴ Одредба 2:

Порез на цигарете треба бити **најмање** једнак износу (**минимална пореска стопа**) израчунатом тако што се 100 посто укупног пореског оптерећења, које се састоји од пореза на цигарете и пореза на додатну вриједност, на пондерисану просјечну малопродајну цијену умањи за порез на додатну вриједност на малопродајну цијену цигарета које се опорезују. Приликом одређивања пореског оптерећења, пореска стопа на почетку сваке године представља нови улазни фактор.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

За период од 01.01.2012. године до 31.12.2012. године акцизна обавеза износи 9,26 евроценти по јединици и 21,87 процената малопродајне цијене цигарета и најмање 18,518 центи по јединици минус порез на додату вриједност на малопродајну цијену цигарета.

*Тиме се долази до акцизне обавезе за 20 јединица (цигарета) од 1,852 евра специфичне акцизне обавезе и 1,093 евра ad valorem акцизне обавезе што укупно износи **2,945 евра**. Ако претпоставимо малопродајну цијену од 5 евра и стопу пореза на додату вриједност од 19%, долазимо и до висине обрачунатог ПДВ-а од 0,8 евра што резултира укупним пореским оптерећењем од цца. 3.745 евра (75% малопродајне цијене). Минимална акцизна обавеза за овај период износи **2,904 евра**. Равнотежна малопродајна цијена је 4,89 евра.*

$$1,852 + 0,2187 * RSP^5 = 3,7036 - 0,1597 * RSP \text{ одакле слиједи да је } RSP = 4,89 \text{ евра}$$

За период од 01.01.2013. године до 31.12.2013. године акцизна обавеза износи 9,44 евроцента по јединици и 21,80 процената малопродајне цијене и најмање 18,881 центи по јединици минус порез на додату вриједност на малопродајну цијену цигарета.

*Тиме се долази до акцизне обавезе за 20 јединица (цигарета) од 1,886 евра специфичне акцизне обавезе и 1,09 евра ad valorem акцизне обавезе што укупно износи **2,976 евра**. Ако претпоставимо малопродајну цијену од 5 евра и стопу пореза на додату вриједност од 19%, долазимо и до висине обрачунатог ПДВ-а од 0,8 евра што резултира укупним пореским оптерећењем од цца. 3.776 евра (76% малопродајне цијене). Минимална акцизна обавеза за овај период износи **2,976 евра**. Равнотежна малопродајна цијена је 5,00 евра. Овдје се може видјети да се поклапају обрачуната акцизна обавеза и минимална акцизна обавеза зато што је малопродајна цијена цигарета једнака равнотежној цијени цигарета.*

$$1,886 + 0,218 * RSP = 3,7762 - 0,1597 * RSP \text{ одакле слиједи да је } RSP = 5,00 \text{ евра}$$

За период од 01.01.2014. године до 31.12.2014. године акцизна обавеза износи 9,63 евроцента по јединици и 21,74 процената малопродајне цијене и најмање 19,259 центи по јединици минус порез на додату вриједност на малопродајну цијену цигарета.

*Тиме се долази до акцизне обавезе за 20 јединица (цигарета) од 1,926 евра специфичне акцизне обавезе и 1,087 евра ad valorem акцизне обавезе што укупно износи **3,013 евра**. Ако претпоставимо малопродајну цијену од 5 евра и стопу пореза на додату вриједност од 19%, долазимо и до висине обрачунатог ПДВ-а од 0,8 евра што резултира укупним пореским оптерећењем од цца. 3.813 евра (77% малопродајне цијене). Минимална акцизна обавеза за овај период износи **3,052 евра**. Равнотежна малопродајна цијена је 5,10 евра. Овдје се може видјети да је обрачуната акцизна обавеза мања од минималне акцизне обавезе, стога се примјењује минимална акцизна обавеза.*

$$1,926 + 0,2174 * RSP = 3,8518 - 0,1597 * RSP \text{ одакле слиједи да је } RSP = 5,10 \text{ евра}$$

За период од 01.01.2015. године до 14.02.2016. године акцизна обавеза износи **најмање** 19,636 евроценти по јединици минус порез на додату вриједност на малопродајну цијену цигарета.

Управо горе приказани преглед динамике промјене структуре и висине акцизног и укупног пореског оптерећења цигарета наводи на компарацију са рјешењем које је садржано у Закону о акцизама БиХ. Прије свега, примјетне су главне особине њемачког закона. А то су да је дошло до прекомпозиције структуре акцизне обавезе са, са једне стране, појачаним нагласком на специфичну акцизну компоненту, уз истовремено постепено смањивање *ad valorem* акцизне стопе. Имајући у виду да укупна акцизна обавеза на цигарете расте већим дијелом усљед раста специфичне акцизне обавезе, те да паралелно расте и просјечна пондерисана малопродајна цијена, оправдано можемо претпоставити да се приходи од *ad valorem* акцизне обавезе не смањују иако сама стопа благо опада. Са порастом малопродајне цијене расте и приход по основу пореза на додату вриједност малопродајне цијене цигарета. Све то доводи до пораста учешћа укупног пореског оптерећења у малопродајној цијени. То заправо значи да се дио колача који остаје произвођачу и осталима у ланцу убрзано смањује

⁵ малопродајна цијена цигарета – енг. *retail selling price* (RSP)

што они, сасвим разумљиво, настоје компензовати кроз повећање малопродајних цијена, исцрпљивањем унутрашњих резерви у смислу уштеда и унапријеђења технологије и иновација. Истовремено видимо да расте и минимална акцизна обавеза током пројектованог периода што доводи до скромног повећања равнотежне цијене. Заправо базични квалитет овог прописа је огроман допринос стабилном и предвидивом пословном окружењу тј. његовог регулаторног дијела. Узевши све у обзир, може се закључити да се тржиште производа од дувана налази у својој зрелој фази.

Успредбе ради, као и у сврху јаснијег увида у односе структуре малопродајне цијене, дата је сљедећа табела у којој је сецирана равнотежна малопродајна цијена за 2013. годину према њемачком закону, као и примјена одредаба БиХ закона на исту и претпостављену најзаступљенију малопродајну цијену.

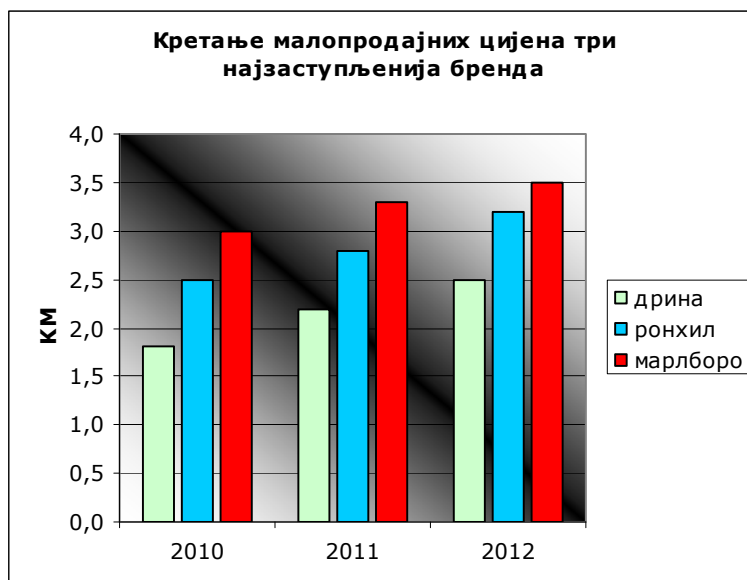
Табела 1: Преглед структуре малопродајне цијене цигарета одабраних цјеновних категорија

Земља	ДЕ	ДЕ-БиХ*	БиХ
Малопродајна цијена (КМ)	10	10	3,5
Специфична акциза	3,80 (38%)	0,75 (7,5%)	0,75 (21,4%)
<i>Ad valorem</i> акциза	2,20	4,20	1,47
Укупна акциза	6,00	4,95	2,22
ПДВ	1,60	1,45	0,51
Укупно оптерећење	7,60	6,40	2,73
% учешћа	76%	64%	78%

* у колони ДЕ – БиХ примјене су одредбе БиХ закона које дефинишу структуру укупног пореског оптерећења

Прије свега примјетна је огромна разлика између малопродајних цијена у Њемачкој и БиХ. Један од узрока је свакако много веће учешће специфичне акцизе према њемачком закону. То се најбоље види у средњој колони. Аутоматски се може извући закључак да је цјеновна пирамида спљоштенија у Њемачкој тј. да је разлика у малопродајним цијенама цигарета израженија у БиХ. У наставку је дата табела која илуструје стање на примјеру три најзаступљенија брэнда на тржишту БиХ за период 2010 – 2012. година.

Графикон 1: Кретање малопродајне цијене три најзаступљенија брэнда на тржишту БиХ за период 2010 – 2012. година*

*) напомена: малопродајне цијене су се мијењале у посматраном али је одабрана најчешћа малопродајна цијена у посматраном периоду

У 2010. години разлика између најјефтинијег и најскупљег брэнда износила је 1,20 КМ што представља 40% док у 2012. години она износи 1,00 КМ тј. 29%. И на самом графикону се види да је разлика у малопродајним цијенама одабраних брэндова сваке година све мања. Понављамо, ово је првенствено резултат растућег значаја специфичне акцизе.

Према истом њемачком закону дужност Федералног министарства финансија је да у мјесецу јануару сваке године објави у електронском издању Службених новина пондерисану просјечну малопродајну цијену цигарета и фино резаног дувана на основу пословне статистике за претходну годину што ће се почети примјењивати од 15.02. исте године. Та цијена ће бити заокружена на три децимале у случају цигарета, односно једну децималу у случају фино резаног дувана. Минимални порез на цигарете треба бити заокружен на једну децималу, док за фино резани дуван треба бити заокружен на цијеле бројеве.

Исто тако, њемачко Федерално министарство финансија је ауторизовано да диже порез на цигарете допуном претходне одредбе у случају да укупна минимална акциза на пондерисану просјечну малопродајну цијену цигарета не буде достигнута. У овом процесу, повећан порез на дуван треба бити фиксиран и то тако да буде у релацији са пондерисаном просјечном малопродајном цијеном цигарета како би био једнак укупној минималној акцизној обавези, уз истовремен услов да износ удјела пореза по јединици треба бити једнак износу израчунаог удјела *ad valorem* акцизне обавезе и пореза на додату вриједност. Стога, удјели тако израчунатих компоненти порезног оптерећења требају бити заокружени на двије децимале.

Једно рјешење је посебно интересантно, а односи се на уграђени аутоматски механизам спрјечавања индукованог повећања *ad valorem* акцизне обавезе изазваног повећањем пореза на додату вриједност⁶ кроз мултипликацију коефицијента:

$$\frac{100 + \text{стопа претходног пореза на додату вриједност}}{100 + \text{стопа новог пореза на додату вриједност}}$$

*У наставку је дато неколико кратких примјера примјене горње формуле. Уколико би дошло до повећања стопе ПДВ-а са 17% на 20%, висина *ad valorem* акцизне обавезе би била 40,95% умјесто додашњих 42%. Исто тако, уколико би се стопа ПДВ-а повећала са 19% на 21% коефицијент мултипликације би износио 0,983 који би се као такав примјенио на *ad valorem* акцизну стопу. У обрнутом, уколико би се стопа ПДВ-а смањила са 19% на 17% коефицијент мултипликације би износио 1,017.*

У овом процесу, њемачко Федерално министарство финансија може заокружити коефицијент до 5 децимала, и заокружити нови удео пореза на дуван на двије децимале. Оваква промјена не треба бити важећа ако резултирајуће укупно пореско оптерећење на дуван буде испод минималних акцизних обавеза прописаних релевантим директивама ЕУ.

Закључак

Неоспорна чињеница је да су се одредбе Закона о акцизама БиХ, које се односе на опорезивање цигарета, у великој мјери приближиле тада важећим релевантним директивама ЕУ. Ово се првенствено односи на структуру акцизне обавезе, док се за потребе достизања висине минималне акцизне обавезе одредила динамика повећања специфичне акцизне обавезе која се врши по Закону и одлуци Управног одбора Управе за индиректно опорезивање БиХ у износу од најмање 0,15 КМ по паковању од 20 цигарета. Уведена је и минимална акцизна обавеза, а као исходна величина користи се најпопуларнија (најзаступљенија) цјеновна категорија. Истовремено, на претходних неколико страница представљене су неке од основних одредби њемачког Закона о опорезивању производа од

⁶ Њемачко Федерално министарство финансија је ауторизовано да мијења, без обавезног одобрења од стране *Bundesrat*-а.

дувана. У њему су понуђена другачија рјешења у погледу достизања структуре и висине акцизне обавезе на цигарете, као и минималног акцизног оптерећења. Нагласак је на специфичној акцизној обавези која временом расте уз истовремен раст укупног пореског оптерећења цигарета.

Исто тако, свакодневно се могу чути иницијативе за измјену тренутне политике која регулише ово подручје. Најчешћи заговорници су сами порески обвезници тј. учесници на тржишту производа од дувана. Један од могућих праваца у којима треба размишљати су одредбе њемачког закона о опорезивању производа од дувана. Оно што је посебно интересантно је увођење просјечне пондерисане малпродајне цијене цигарета. Чињеница је да се тренутно користи овај показатељ приликом анализе тржишта цигарета као и приликом израде пројекција прихода. У сваком случају, њемачки закон се одликује и по том што има уграђени стабилизатор у смислу заштите од повећања ПДВ-а при чему се аутоматски умањује *ad valorem* обавеза за неколико процентних поена. У сваком случају, законско рјешење вриједно пажње домаћих власти приликом евентуалног ревидирања постојећег Закона.

Консолидовани извјештаји

припремила: Александра Регоје, макроекономиста у Одјељењу

Табела 1. (Консолидовани извјештаји: БиХ, ентитети, ЈР)

Прелиминарни консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање спољног дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе и расходе буџета институција Босне и Херцеговине,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске (укључујући и буџетске кориснике изван система главне књиге трезора Републике који посједују сопствене банковне рачуне).

Извјештај не укључује неусклађене приходе прикупљене на ЈР УИО.

Табеле 2.1-2.3 (Консолидовани извјештаји: кантони)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

2. Нето финансирање се односи на разлику примљених зајмова и њихове отплате

Консолидовани извјештај: ЈР, Институције БиХ, ентитети, 2012

	I	II	Укупно
Укупни приходи	418,23	402,51	820,74
Порези	382,38	357,65	740,03
Директни порези	23,40	27,75	51,14
Порези на доходак и добит	22,77	27,02	49,79
Порез на имовину	0,63	0,72	1,35
Индириектни порези (нето)	358,82	329,75	688,58
ГДВ	217,88	210,08	427,95
Акцизе	105,94	85,22	191,16
Путарина	21,18	18,96	40,14
Царине	12,60	14,48	27,09
Остали индириектни порези	1,22	1,02	2,24
Остали порези	0,16	0,15	0,31
Доприноси за социјално осигурање	0,00	0,00	0,00
Грантови од страних влада и међународних организација	1,86	2,65	4,51
Непорески приходи	33,83	41,72	75,55
Трансфери од осталих буџетских јединица	0,16	0,49	0,65
Укупни расходи	421,03	383,58	804,61
Текући расходи	416,54	379,83	796,37
Бруто плате и накнаде запослених	130,31	131,21	261,52
Издаци за материјал и услуге	13,38	15,48	28,86
Дознаке на име социјалне заштите	51,64	52,67	104,31
Издаци за камате	4,93	5,78	10,71
Издаци по основу камата у иностранству	4,17	4,35	8,52
Издаци по основу камата у земљи	0,76	1,43	2,19
Субвенције	2,23	2,44	4,67
Донације (нерезидентима)	0,00	0,00	0,00
Трансфери другим буџетским јединицама	40,96	39,57	80,53
Трансфери са ЈР	162,97	128,67	291,64
Други расходи	10,12	4,02	14,14
Нето издаци за нефинансијску имовину	4,50	3,75	8,24
Издаци за нефинансијску имовину	4,65	4,15	8,80
Примици од нефинансијске имовине	0,15	0,40	0,55
Бруто/Нето оперативни биланс (приходи минус текући расходи)	1,69	22,68	24,38
Нето позајмљивање/задуживање (укупни приходи минус укупни расходи)	-2,80	18,94	16,14
Нето финансирање = (Минус) Нето позајмљивање/задуживање	2,80	-18,94	-16,14

Табела 1.

Босанско-подрињски кантон, I-XII 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
1 Приходи (11+12+13+14)	3.697.249	2.791.961	3.072.388	2.847.705	3.319.509	3.217.450	3.542.475	3.363.352	3.564.566	3.161.509	6.171.320	7.859.361	46.608.846
11 Приходи од пореза	2.458.008	2.272.590	2.579.410	2.473.520	2.751.851	2.753.520	3.144.966	2.857.088	3.148.702	2.719.760	2.660.601	2.808.641	32.628.657
Порези на доходак и добит	185.229	231.726	260.066	266.829	254.359	288.785	293.240	273.934	293.877	239.902	262.115	376.204	3.226.267
Пореза на имовину	36.696	57.396	17.098	18.943	32.594	16.238	17.212	38.266	7.930	27.894	22.722	24.011	316.999
Индиレクトни порези	2.236.037	1.983.262	2.302.100	2.187.529	2.464.619	2.448.225	2.834.328	2.544.691	2.846.677	2.451.748	2.375.496	2.407.858	29.082.569
Остали порези	45	205	147	219	279	272	186	198	218	216	269	567	2.821
12 Непорески приходи	333.662	249.238	296.102	256.423	257.152	276.204	287.414	316.831	340.030	286.400	316.411	434.989	3.650.857
13 Грантови	897.894	266.564	188.410	113.492	307.750	170.457	96.765	182.074	66.584	132.532	3.179.487	4.603.888	10.205.895
14 Остали приходи	7.686	3.569	8.466	4.271	2.756	17.269	13.329	7.360	9.250	22.816	14.822	11.843	123.437
2 Расходи (21+22)	2.785.359	3.139.473	3.183.829	3.612.525	3.019.952	3.691.253	4.276.673	3.209.077	3.311.687	4.658.316	5.465.960	5.152.954	45.507.056
21 Текући издаци	2.785.359	3.139.473	3.182.929	3.612.525	3.020.200	3.691.253	4.276.673	3.209.077	3.311.687	4.658.316	5.466.040	5.153.034	45.506.565
Бруто плате и накнаде	1.806.673	1.845.386	1.884.689	1.874.802	1.847.800	1.844.746	1.778.089	2.027.603	1.827.167	1.836.360	1.925.258	1.893.362	22.391.936
Издаци за материјал и услуге	250.893	490.418	380.919	350.159	301.222	285.043	375.387	265.136	316.587	412.447	505.516	688.681	4.622.408
Грантови	679.792	803.295	916.989	1.387.276	870.937	1.561.250	2.079.686	916.194	1.167.825	2.409.432	3.035.228	2.570.991	18.398.893
Издаци за камате и остале накнаде	48.001	373	332	288	242	214	43.511	145	108	77	37	0	93.328
Дознаке нижим потрошачким јединицама	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Нето позајмљивање	0	0	900	0	-249	0	0	0	0	0	-80	-80	491
3 Нето набавка нефинансијских средстава	16.181	38.022	73.619	131.687	58.399	190.014	179.208	147.286	173.363	121.142	304.750	719.798	2.153.469
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	895.709	-385.534	-185.060	-896.506	241.159	-663.818	-913.406	6.989	79.516	-1.617.949	400.611	1.986.609	-1.051.680
5 Нето финансирање	-144.272	-14.754	-14.623	-14.291	-14.291	-14.185	-152.815	-14.472	-14.391	-15.341	-14.757	0	-428.192

Табела 2.1.

Сарајевски кантон, I-XII 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
1 Приходи (11+12+13+14)	51.622.152	52.652.211	61.202.577	67.153.382	58.611.696	60.914.086	67.473.949	66.420.544	62.732.433	58.475.140	57.944.245	57.139.304	722.341.718
11 Приходи од пореза	42.114.077	41.974.212	49.071.979	48.508.628	48.706.993	49.153.631	54.382.600	52.350.426	50.157.221	47.476.444	46.464.913	53.001.742	583.362.865
Порези на доходак и добит	8.059.318	9.877.283	13.275.437	13.664.533	11.567.675	11.971.119	12.146.282	12.616.542	10.239.173	10.610.061	10.591.041	15.704.855	140.323.320
Пореза на имовину	2.502.568	4.110.946	3.343.993	3.881.202	2.274.252	2.682.229	1.983.267	1.613.187	2.022.952	2.202.623	2.306.103	3.296.948	32.220.269
Индиректни порези	31.515.734	27.968.069	32.431.169	30.941.490	34.838.582	34.480.525	40.236.521	38.101.109	37.880.663	34.645.438	33.551.573	33.982.949	410.573.822
Остали порези	36.457	17.913	21.381	21.403	26.483	19.758	16.530	19.588	14.432	18.322	16.195	16.990	245.454
12 Непорески приходи	8.628.638	9.259.151	10.016.677	15.462.000	10.325.780	9.866.457	10.842.503	11.825.015	10.051.569	8.930.035	10.141.444	2.706.608	118.055.877
13 Грантови	879.437	1.129.024	1.534.270	2.787.829	842.083	1.893.998	2.248.746	2.245.103	2.123.643	2.068.661	1.337.888	1.430.954	20.521.636
14 Остали приходи	0	289.825	579.650	394.925	-1.263.160	0	100	0	400.000	0	0	0	401.340
2 Расходи (21+22)	44.725.928	49.315.028	56.304.990	55.140.936	60.486.136	64.672.739	59.837.679	54.503.558	54.982.215	58.490.010	57.132.538	77.675.201	693.266.959
21 Текући издаци	44.794.307	49.386.709	56.402.535	55.312.974	60.611.369	64.826.848	59.996.291	54.556.716	55.110.799	57.872.442	56.849.946	79.697.968	695.418.904
Бруто плате и накнаде	23.203.235	23.382.239	23.773.836	25.095.367	24.180.487	24.376.177	26.852.292	22.736.845	23.936.838	23.637.173	23.837.784	25.908.992	290.921.266
Издаци за материјал и услуге	2.672.925	5.176.923	6.441.675	6.515.849	5.322.520	5.678.051	4.654.890	4.403.902	5.753.238	4.982.611	5.844.040	10.159.750	67.606.375
Грантови	18.852.012	20.597.122	25.726.075	23.645.375	30.830.036	34.371.654	28.430.745	27.144.262	25.021.568	29.123.479	26.875.131	43.268.959	333.886.418
Издаци за камате и остале накнаде	66.134	230.426	460.948	56.383	278.326	400.966	58.364	271.707	399.155	129.180	292.990	360.267	3.004.845
Дознаке нижим потрошачким јединицама	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Нето позајмљивање	-68.379	-71.681	-97.546	-172.038	-125.233	-154.109	-158.611	-53.158	-128.585	617.568	282.592	-2.022.767	-2.151.945
3 Нето набавка нефинансијских средстава	2.464.599	2.749.881	1.380.650	2.975.764	2.018.170	4.854.635	342.653	3.370.299	2.607.898	1.892.207	2.761.731	6.634.370	34.052.857
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	4.431.624	587.302	3.516.937	9.036.682	-3.892.611	-8.613.287	7.293.617	8.546.687	5.142.321	-1.907.078	-1.950.025	-27.170.267	-4.978.098
5 Нето финансирање	-325.540	-260.602	-2.551.268	-269.699	-317.900	-2.303.393	4.669.304	-254.970	-2.585.985	-270.738	4.655.720	-2.331.408	-2.146.478

Табела 2.2.

Унско-сански кантон, I-XII 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
1 Приходи (11+12+13+14)	19.263.874	16.405.053	19.282.566	18.578.366	18.851.551	20.765.687	21.850.154	20.460.659	22.271.247	19.805.686	18.328.926	18.728.268	234.592.036
11 Приходи од пореза	15.185.987	13.341.201	15.322.108	14.875.171	15.536.856	16.735.093	17.391.648	17.096.116	17.051.849	15.627.278	15.324.325	15.447.200	188.934.833
Порези на доходак и добит	1.481.240	1.423.380	2.263.603	2.461.237	1.637.749	1.811.396	2.184.379	1.423.538	1.723.151	1.556.877	1.576.105	1.970.183	21.512.837
Пореза на имовину	625.346	609.199	629.053	351.378	407.572	385.765	321.999	324.876	614.865	577.603	332.556	485.694	5.665.906
Индиректни порези	13.069.829	11.306.190	12.425.926	12.059.914	13.489.669	14.533.149	14.883.638	15.346.643	14.711.958	13.491.060	13.069.570	12.990.059	161.377.605
Остали порези	9.573	2.432	3.526	2.641	1.866	4.782	1.631	1.059	1.876	1.738	346.095	1.265	378.484
12 Непорески приходи	3.167.182	2.533.691	3.376.067	3.272.591	3.230.101	2.949.296	3.856.686	2.751.805	4.747.809	3.553.234	2.521.009	2.038.390	37.997.862
13 Грантови	851.697	396.366	393.839	430.603	84.250	1.081.358	601.820	612.737	471.588	625.175	483.592	1.221.375	7.254.401
14 Остали приходи	59.007	133.795	190.552	0	343	-60	0	0	0	0	0	21.302	404.940
2 Расходи (21+22)	16.440.652	17.676.327	19.815.052	18.928.354	20.998.548	19.641.829	18.222.280	16.605.652	19.897.935	17.133.203	20.303.991	29.457.571	235.121.394
21 Текући издаци	16.440.652	17.676.327	19.416.625	18.928.354	20.998.548	19.641.829	18.222.280	16.605.652	19.897.935	17.083.696	20.303.991	29.457.571	234.673.460
Бруто плате и накнаде	13.619.010	11.934.914	12.816.769	13.564.743	11.648.672	12.784.196	11.565.531	10.762.381	12.368.327	11.641.848	13.736.090	13.814.719	150.257.199
Издаци за материјал и услуге	900.713	1.439.588	2.538.286	1.947.240	2.779.372	1.987.831	2.288.172	2.049.457	1.868.256	2.105.976	2.646.523	4.469.332	27.020.746
Грантови	1.380.994	3.890.567	2.779.259	2.906.299	6.194.097	3.910.443	4.043.234	3.018.851	4.258.547	3.132.899	2.920.116	9.296.556	47.731.863
Издаци за камате и остале накнаде	112.989	104.767	253.433	76.550	121.749	168.803	269.060	133.609	167.725	112.288	390.167	276.077	2.187.216
Дознаке нижим потрошачким јединицама	426.946	306.493	1.028.879	433.521	254.657	790.557	56.283	641.353	1.235.080	90.685	611.095	1.600.887	7.476.436
22 Нето позајмљивање	0	0	398.427	0	0	0	0	0	0	49.507	0	0	447.934
3 Нето набавка нефинансијских средстава	291.426	208.423	303.783	314.966	644.970	621.038	806.230	749.450	1.963.396	714.915	814.007	4.135.385	11.567.988
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	2.531.795	-1.479.697	-836.269	-664.953	-2.791.968	502.820	2.821.644	3.105.557	409.915	1.957.568	-2.789.071	-14.864.689	-12.097.346
5 Нето финансирање	-5.515	-105.378	192.203	-263.772	-66.212	-172.678	-1.637.113	-324.620	1.286.833	-189.681	1.793.870	3.851.844	4.359.782

Табела 2.3.